

In memoriam

Popke Wieger (Bob) Brouwer (1952-2006)

Na een ziekbed van ruim een maand is, tot ontsteltenis van velen, Bob Brouwer overleden op 2 september 2006. Bob is 54 jaar geworden. Hij liet zijn vrouw en twee zonen achter.

Na een rechtenstudie in Groningen en een studieverblijf bij Ilmar Tammelo in Salzburg, werd Bob in 1977 wetenschappelijke medewerker bij het vak Inleiding in de rechtswetenschap aan de Rijksuniversiteit Leiden, bij Hans Franken. Bij deze laatste promoveerde Bob cum laude in 1990, op een proefschrift getiteld *Samenhang in recht. Een analytische studie*. Niet lang daarna werd Bob hoogleraar Encyclopedie aan de Faculteit der Rechtsgeleerdheid van de Universiteit van Amsterdam. Op die plaats zou Bob blijven tot zijn recente overlijden.

Wetenschappelijk gezien was Bob niet alleen een intelligente jurist, maar ook een scherpzinnige analytisch filosoof en logicus. In de loop der jaren is de nadruk in zijn wetenschappelijke belangstellings sfeer enigszins verschoven, overigens zonder daarbij af te wijken van de analytische methode die Bobs werk van het begin tot het einde is blijven karakteriseren. In de jaren zeventig en tachtig lag de aandacht van Bob vooral bij de (deontische) logica. Anders dan velen die op dat gebied werkzaam zijn, ging Bob zich niet te buiten aan complexe formalismes, waarvan de betekenis voor het recht voor de meeste juristen onherkenbaar is. Bob beoefende de logica door een tekst te schrijven in gewoon Nederlands, met slechts af en toe een eenvoudige formule en hij zocht daarbij voortdurend voorbeelden die de praktische relevantie van zijn werk voor het rechtsbedrijf illustreerden. Dat dit werk ook vanuit het perspectief van de logica interessant was, heeft jammer genoeg onvoldoende internationale erkenning gevonden, waarschijnlijk omdat Bobs proefschrift, waarin zijn juridisch-logisch onderzoek culmineerde, in het Nederlands is geschreven. Gelukkig leeft dit werk ten dele voort in de Engelstalige proefschriften van een aantal van Bobs promovendi.

Na het voltooiën van zijn proefschrift richtte de belangstelling van Bob zich op het rechtspositivisme, waarover hij in een themanummer van *Ars Aequi* een artikel getiteld 'Rechtsbeginselen en rechtspositivisme' schreef en later de bijdrage over rechtspositivisme in de bundel *Rechtsfilosofische stromingen van de 20e eeuw*. Daarna was de stap naar het thema legaliteit en rechtszekerheid nog maar een kleine. Over legaliteit schreef Bob onder meer een bijdrage voor het *Rechtsgeleerd Magazijn Themis*, dat in 2003 verscheen.

Enkele maanden voor zijn overlijden heeft Bob nog, samen met ondergetekende, een artikel afgerond over de algemene begrippen van het Europese privaatrecht. Het was de bedoeling dat dit artikel de basis zou worden voor een meerjarig gezamenlijk onderzoeksproject over hetzelfde onderwerp. In augustus zou Bob in ditzelfde kader nog de opzet maken van een artikel over verschillende typen van redenen in het recht, maar dat is er door zijn ziekte niet meer van gekomen.

Bob was betrokken bij een groot aantal proefschriften, niet alleen als promotor, maar ook als aanspreekpunt en inspirator voor promovendi. Daarbij richtte hij zich niet alleen op de analytische rechtstheorie, maar ook op de theoretische zijde van de rechtsinformatica.

Naast een goed wetenschapper was Bob ook een bevlogen docent. Reeds in Leiden heeft hij vanaf de eerste druk enthousiast meegewerkt aan *InLeiden tot de rechtswetenschap*, onder redactie van Hans Franken. Aan de Universiteit van Amsterdam heeft hij met zijn staf een Amsterdams Inleidingboek gemaakt: *Recht, een introductie*. Daarmee heeft hij gezorgd voor eigen, analytische plaats binnen het spectrum van de in Nederland beschikbare inleidingen in het recht.

Maar bovenal was Bob een bescheiden, vriendelijke en zachtmoedige persoon, met veel aandacht voor de mensen om hem heen. Als hoogleraar Encyclopedie heeft hij 'zijn' afdeling door een moeilijke periode van reorganisatie geleid. In het wetenschappelijk debat was hij niet iemand die probeerde zich op de voorgrond te dringen, maar wat hij te zeggen had was altijd doordacht en de moeite van het overdenken waard. Dit gold ook voor de wijze waarop Bob de laatste jaren zijn lidmaatschap van de redactie van *Rechtsfilosofie & Rechtstheorie* vervulde. Bobs betrokkenheid bij de samenleving bleek niet alleen uit zijn wetenschappelijke carrière in Amsterdam en daarvoor in Leiden, maar ook uit zijn jarenlange lidmaatschap van de Amsterdamse Commissie voor de politiek-lachten en daarop aansluitend, de laatste jaren, zijn rol als raadsheer-plaatsvervanger in het Amsterdamse gerechtshof.

Het voortijdige overlijden van Bob Brouwer is een groot verlies, voor zijn gezin, zijn collega's en vrienden, voor de rechtswetenschappelijk gemeenschap in het algemeen en de rechtstheoretische in het bijzonder. Bob wordt nu al gemist.

Jaap Hage